DE OOSTPOST.

LETTERKUNDIG, WETENSCHAPPELIJK EN COMMERCIEEL

NIEUWS- EN ADVERTENTIEBLAD.

PRIJS VAN INTEEKENING.

Per 6 maanden voor	Soerabaya. . . .	ƒ 750
„ „ „ „	Java.	„ 9.—
„ „ „ „	Buitenbezittingen. .	„ 10.—
„ „ „ „	Nederland. . . .	„ 13.—

De OOSTPOST verschijnt elken *Maandag* en *Donderdag*.

MAANDAG 8 FEBRUARIJ.

De inteekening in Nederland kan geschieden bij M. Wijt & Zonen te *Rotterdam* en bij L. van Bakkenes & Co te *Amsterdam*.

PRIJS DER ADVERTENTIEN.

De prijs der ADVERTENTIEN is ƒ 1.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld.
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

No. 11. ZESDE JAARGANG. 1858.

Erkentelijk voor de vermeerderde belangstelling in ons blad, blijkbaar door het toenemend aantal abonnés, zijn wij tot ons leedwezen verpligt, den nieuwen abonnés mede te deelen, dat de voorraad der nummers van 1—9 geheel is uitverkocht.

E FUHRI & CO.

HET VOLKS ONDERWIJS ONDER DE JAVANEN.

II.

Op de beschrijving der langgars volgt die der pesantrians, of scholen, waarin jongelingen in het javaansch en arabisch schrift geoefend en uit den Koran onderwezen worden.

Achtervolgend wordt de lezer bekend gemaakt met drie derzelven, namelijk die van Langkong in het regentschap Koeningan, residentie Cheribon, die van Tegal Sari, in de afdeeling Ponorogo, residentie Madioen, en die nabij Sumanap.

Om een denkbeeld te geven van den aard dier inrigtingen nemen wij hier over wat omtrent de eerstgenoemde wordt medegedeeld.

„Er werden aldaar zeventig à tachtig jongelingen, van 7, 8 tot 16 of 18 jaren oud, gevonden, die uit alle oorden van Java aldaar waren gekomen, tot zelfs van Soerabaya, meest allen zoons van gegoede hoofden. Op eene groote plaats, door een bamboezen pagger omheind, stonden daar drie groote bamboezen gebouwen en eene kleine pendoppo of opene zaal. De bamboezen gebouwen waren verdeeld in twee rijen vertrekken van vijf voeten in het vierkant, en eene gang, die door het geheele gebouw liep. In elke kamer, ter hoogte van drie of vier voeten was een zoogenaamde balé-balé of slaapbank gemaakt, waarvan het onderste, dat geheel toe en van eene deur voorzien was, tot magazijn diende van de benoodigdheden der bewoners. Gelijk met den vloer der balé-balé, die zoowel tot slaap als tot woonplaats diende, was een vierkant gat met een schuifdeurtje gemaakt, zoodat de bewoner, als hij wilde zien om te leeren lezen, op zijn buik moest liggen, want alleen door dat gat, ontving hij eenig licht. Tevens verstrekten deze hokken of cellen tot bergplaatsen der levensmiddelen van de bewoners, zoodat daar provisien van gezouten visch, dingding, klappers, zout, gambier enz. voorhanden waren, die een ondragelijken reuk van zich gaven en het geheele gebouw verpestten. In deze ongezonde, donkere, afzigtelijke holen bragten de jongelingen het grootste gedeelte van den dag, op den buik liggende, door, sliepen er 's nachts en waren en dus bijna altijd. Een groot gedeelte der leerlingen zag er als skeletten en schimmen uit; enkelen slechts, die de natuur genoegzame krachten had gegeven en op de hoeken der gebouwen hun verblijf hadden, waar zij min of meer frissche lucht genoten, waren gezond gebleven. „Wij waren," dus vervolgt de schrijver, „ontroerd op het gezigt van zooveel afgrijsselijks, gaven daarover den hoogepriester (een hadji) onze verwondering en bevreemding te kennen en stelden hem het ongeluk voor oogen, dat daardoor aan zoovele jongelingen, wier gezondheid voor altijd een knak had gekregen, werd berokkend. Hij beweerde echter met mohammedaansche hardvochtigheid, dat dit het eenige middel was waardoor jongelingen konden leeren en onderwezen worden, omdat het ligchaam mager en verzwakt moet zijn, ten einde de ziel onbelemmerd te doen werken, terwijl die leerlingen, daar zij meestal tot geestelijken opgeleid werden, niet noodig hadden een gezond en sterk ligchaam te hebben, dewijl zij niet behoefden te arbeiden. Wij beloofden daarop al de kosten te zullen betalen, indien meer doelmatige gebouwen werden opgerigt, met eene groote pendoppo waarin de leerlingen dagelijks zouden leeren. Schoorvoetende werd dit aangenomen; maar naderhand vernamen wij, dat dit alleen uit beleefdheid was geschied en er geene verandering werd gemaakt. En wat leeren nu deze ongelukkige jongelingen ten koste van zoovele opofferingen? Worden werkelijk hunne geestvermogens ontwikkeld en beschaafd, naar mate de krachten van hun ligchaam ondermijnd zijn? Een weinig voldoend ontwoord kunnen wij op deze vraag geven Eerst wordt hun in de pendoppo het lezen en schrijven van arabisch schrift zoo wat werktuigelijk geleerd. Die daarin eenige vorderingen gemaakt hebben, liggen voor het boven beschreven gat en dreunen allen te gelijk de les op, die hun ter bestudering is aangewezen. Dat maakt een geschreeuw en geraas, waardoor de oningewijde niets verstaat; maar desniettegenstaande weten de priesters of santris, die in den gang gedurig heen en weder wandelen, duidelijk te onderscheiden, wie zijne les verkeerd heeft uitgesproken. De leerlingen verstaan meestal niets van hetgeen zij lezen; nu en dan geeft de hadji de beteekenis te verstaan, en hierdoor krijgen zij dan eenig begrijp, maar zeer gebrekkig, onvolledig en onnauwkeurig. De hoofdpriester, die zulk een instituut bestuurt, wordt in de wandeling naar de dessa genoemd, en heette daarom hier Kiai Langkong; hij oefent eenen grooten invloed uit op de geheele omstreek, doch voornamelijk op de bevolking der dessa zelve."

Hierna worden de pesantrians in het algemeen nader beschouwd met opzigt: *a* tot hunne onderwijzers of goeroes; *b* tot de onderwijsboeken, welke aldaar in gebruik zijn; *c*. tot hun getal; *d* tot derzelver stichting; *e* tot de leerlingen, derzelver getal en den duur van hun verblijf in die inrigtingen.

De schrijver noemt die inrigtingen kweekscholen van bijgeloof en van ondeugd. De opvoeding der javanen in huis en daar buiten, zegt hij, bestaat in niet veel anders dan het inprenten van eene menigte bijgeloovige begrippen. De kinderen brengen die mede naar de langgars, en nemen ze van daar, versterkt en vermeerderd, weder mede naar de pesantrians. Waartoe? om er daar nog meer in bevestigd en versterkt te worden. Of was er immer een priester van hooger en lager rang, die mogt hij het ook voor u ontkennen, ja zelfs zeggen „het is slechts bedrog" onder de zijnen niet hoog opgaf van de kracht zijner gebeden en bezweringen; die geene talismans vóór en tegen alles bezat en konde leveren; die niet van zoovele wonderen hier of daar, misschien nog kort geleden, misschien wel door hem zelven verrigt, sprak? De pesantrians vooral vormden en leverden zulke priesters.

Wij vernamen reeds hoe verstandig, hoe regelmatig het onderwijs in de pesantrians wordt gegeven.

DE VERDENKING.

I.

— Waarde August, zeide mevrouw Werner, tot haar echtgenoot op smeekenden toon, terwijl zij hem bij de hand vatte en hem vriendelijk in de oogen zag, — waarde August, ik weet het zeker, dat gij in deze zaak niet met overijling zult te werk gaan. Gij zult ook hem eerst hooren voordat gij hem oordeelt, — verdoemt!

— *Oordeelt*, — *verdoemt?* — berhaalde de hofraad eenigzins ongeduldig, ik matig mij het regt volstrekt niet aan, om te oordeelen of te verdoemen, maar wanneer ik vast besloten heb, om mijne hand van mijn dierbaren neef af te trekken, dan moogt gij vertrouwen, dat dit geschiedt tengevolge van rijp beraad. Gij weet echter, mijne beste, dat in zulk een geval niets ter wereld mij zal beletten om overeenkomstig mijne overtuiging te handelen. Niets zal mij van besluit doen veranderen en dus: afgedaan.

— De hemel verhoede het, riep mevrouw Werner bewogen uit, dat gij bij uw besluit volhardt, uit overtuiging volharden moet. Beken het, mijn vriend, de overtuiging ontbreekt!

De hofraad lachte en antwoordde:

— O, die geest der tegenspraak bij de vrouwen! Zoolang ik toegevend jegens de dwaasheden van mijn neef was, juist omdat ik in de overtuiging verkeerde, dat hij wel *dwaas* maar *nooit slecht* kan handelen, zoolang had hij geene heviger beschuldigster dan u. Nu echter, nadat ik nadere dingen van hem vernomen heb, nu ik inzie, dat gij gelijk hadt, reeds vroeger u door zijn gedrag gekwetst te gevoelen, nu verdedigt gij hem, en zoudt maar al te gaarne wit noemen, wat helaas toch zwart is. Ja, ja! het is zoo en niet anders!

Ida hernam met een weinig gevoeligheid in hare stem:

— In één opzigt behoeft gij uw neef ten minste niet te verwerpen; zijne neiging tot spotten, zelfs daar, waar u de beste bedoeling tegenstraalt, hebt gij met hem gemeen. Het is waar, vervolgde zij met warmte, toen zij het sarkastisch glimlagchen van haar echtgenoot bespeurde, ik heb uw neef dikwerf gegispt, hem bitter aangeklaagd, en gij kunt mij dit niet ten kwade duiden, daar zijn gedrag tegen alle thans bestaande maatschappelijke vormen indruischt; ik begeerde hem in onze avondgezelschappen niet te zien; maar wat gij voor hem deedt, heb ik hem nooit en zooveel te minder misgund, omdat ik weet, dat zijn hart edel, en tot geene slechte daad in staat is; en van daar dan nu mijne tegenspraak, waarbij ik volharden zal in weêrwil van uwe spotternij, totdat Lodewijk's schuld volkomen is bewezen,

De hofraard kuste zijne gade de hand, en zeide met hartelijkheid:

— Wees verzekerd, dierbare Ida, dat ik het edele uwer denkwijze erken, gelijk ik de waarheid van hetgeen gij vroeger omterent Lodewijk zeidet, moet toestemmen, nadat ik gezien heb, waarheen de opzettelijke minachting en kwetsing van alle maatschappelijke vormen een jong mensch eindelijk voeren kan. Ik zal ook niet stijfhoofdig bij mijne tegenwoordige beoordeeling van Lodewijk blijven volharden; kan hij zich regtwaardigen en dat, wat mij van hem is medegedeeld, als onwaarheid logenstraffen, dan zal zich niemand daarover meer verblijden dan ik, — gij misschien uitgezonderd. Het blijft echter, totdat hij zich van de verdenking gezuiverd heeft, zooals ik gezegd heb: hij betreedt mijn huis, hij ziet mijn aangezigt niet weder! En wilt gij regtvaardig wezen, dan moet gij dit billijk vinden.

— Neen, ik vind het in den hoogsten graad onbillijk! riep Ida levendig uit. O August, gij kent uw neef immers, gij weet hoe halstarrig hij juist daar is, waar hij het regt op zijne zijde meent te hebben; hoe het een geheel eigenaardige trek van zijn karakter is, om miskenning te lagchen; ja met eene soort van geheim leedvermaak te verdragen, hoe onregtvaardiger zulk eene miskenning is, en hoe meer hij hen bemint, die hem miskennen. Ik ben stellig overtuigd, dat, doet gij hem met uwe verdenking onregt aan, hij geene de minste poging zal aanwenden, om u van uwe dwaling te doen terugkomen, wanneer gij hem niet tevens toont, dat het uw wensch is, hem zich te zien regtvaardigen. Verbiedt gij hem derhalve nu uw huis, en vermijdt gij iedere gelegenheid om hem te zien, dan zal hij niet het geringste doen, om u tot betere gedachten te brengen, en gij loopt gevaar, hem het grootste onregt aan te doen.

De hofraad zweeg eenige oogenblikken, alsof hij met zichzelven in strijd was, en zeide toen, half lagchend, half toornig: — Dat gij vrouwen toch altijd gelijk moet hebben en houden! En gelijk hebt gij toch ook in den grond der zaak, en ik zie dat in; wil ik niet geheel verkeerd en onregtvaardig handelen, dan moet ik mij aan uw beter oordeel onderwerpen, en uw raad volgen; ik een werkelijke hofraad! Goede God, waardoor ben ik dat dan geworden?

— In onze eigene aangelegenheden, antwoordde Ida met een fijnen glimlach, — raden wij ons in den regel niet ten beste, en een werkelijk hofraad, wiens raad ten hove zoo goed en gegrond wordt bevonden als de uwe, behoeft zich niet te schamen in zijn huis nu en dan den raad van zijne vrouw aan te nemen, wanneer hij, gelijk gij, altijd heer en gebieder blijft.

Schertsend zijne gade met den vinger dreigende, zeide de hofraad:

— De waarheid van deze laatste verklaring zullen wij voorshands onbeslist laten; maar, — zoo besloot hij met warmte, maar, mijne Ida, ik ben u weder dank verschuldigd, omdat gij mij door uwe zachte, overtuigende voorstellingen verhinderd hebt, om te overhaast en te heftig

Gelijk het onderwijs, daar aan de santri's gegeven, zoo ook het toezigt over hen. Aan zich zelf en elkander overgelaten, is er misschien geen geschikter kweekplaats voor de ondeugd dan de pesantrian. Er zijn altijd eenige santri's, die daar reeds verscheidene jaren verbleven, te zeer reeds verwend door het leven aldaar, om elders te willen gaan, en eenig nuttig werk te aanvaarden. Evenzeer ook volleerd in alle bedriegerijen en boosheid, zijn zij nu daarin de zoo gewillige als verdervende onderwijzers der later komenden. Daarom: geen geschikter kweekplaats der ondeugd dan de pesantrian, waar zij, velen te zamen, onder welke altijd volleerde bedriegers zijn, hunne uren en dagen in ledigang en luiheid doorbrengen; waar zij geene verantwoording van hun gedrag behoeven te geven, noch om zedelijke misdrijven veroordeeld en gestraft worden.

Zoo hebben wij dan, dus besluit de schrijver zijne beschrijving der pesantrians, zoo hebben wij dan de tempels der hoogste wijsheid en wetenschap op Java bezocht, zoo stonden wij dan aan hunne altaren te midden van hunne priesters. Helaas! kan de menschenvriend ergens elders treuriger blikken om zich heen werpen, droeviger tooneelen aanschouwen, weemoediger indrukken ontvangen? Moest dat dan het einde zijn der bloem van Java's zooveel belovende jeugd en jongelingschap, van die kinderen, die zich door leerlust en vlijt boven anderen onderscheidden? Moest die kiem, welke tot zoo heerlijk leven had kunnen rijpen, zich tot zulke doode vruchten zetten. Maar wat vragen wij nog? Immers geen twijfel meer; maar al te zeer moesten wij ons daarvan in de pesantrian overtuigen. Trof het u niet vaak gelijk mij, als gij daar javaansche kinderen zaagt komen: hoe blijde en vriendelijk zagen zij u aan! hoe schitterden hunne oogen van leven! hoe vrij en schrander blikten zij u tegen! hoeveel had van hen, onder verstandige leiding en zedelijke vorming kunnen worden! Tot mannen opgegroeid, zouden zij lichten onder hun volk hebben kunnen worden; maar omdat zij de pesantrians en langgars bezochten, ging hunne onschuld in zedeloosheid, hun vlijt in luiheid onder. Hun vrije en vriendelijke blik werd een onbeschaamde, een sluwe; hun ijver en schranderheid ontaardden in trots en domheid. Zij, die nijvere mannen, trouwe burgers, verlichters en weldoeners van hun volk hadden kunnen worden, werden bedelaars, vagebonden, bedriegers en verdervers van hun volk — ook vaak gevaarlijke onderdanen van den staat.

In een volgend artikel willen wij hooren wat er gezegd wordt van de bijzondere inrigtingen van onderwijs nog hier en daar over Java verspreid.

E. FUHRI.

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHE COURANT

van den 3den *Februarij* 1858, N°. 10.

Civiel Departement.

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst de ingenieur van de geographische dienst in Nederlandsch-Indië G. A. de Lange.

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, de kontroleur der eerste klasse bij de landelijke inkomsten en kultures in de residentie Samarang R. Schiff.

VERLEEND:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den direkteur der middelen en domeinen E. de Waal.

BENOEMD:

Tot direkteur der middelen en domeinen, de direkteur der produkten en civiele magazijnen T. Ament.

Tot assistent-resident van Sintang (Wester-Afdeeling van Borneo, H. von Gaffron, thans met de waarneming dier betrekking belast.

Tot derden kommies bij de direktie der middelen en domeinen, de klerk op het bureau van den assistent resident van Tjilatjap (Banjoemaas) J. C. Brocx.

BIJ HET BINNENLANDSCH BESTUUR IN DE RESIDENTIE PALEMBANG.

Tot kontroleurs der eerste klasse, de kontroleurs der tweede klasse aldaar H. M. Botter en P. A Bik.

Tot kontroleurs der tweede klasse, de kontroleurs der derde klasse aldaar J. A. N. W. Booghmans, P. P. du Cloux en G. A. van Delden.

Tot kontroleurs der derde klasse, de ambtenaren der tweede klasse ter beschikking van den resident van Palembang F. J. Cantervisscher, H. van Amstel en H. van der Masch Spakler.

BIJ DE SUBKOMMISSIE VAN ONDERWIJS TE TIMOR-KOEPANG.

ONTSLAGEN:

Eervol, wegens vertrek, als lid A. M. van Leersum, onder dankbetuiging voor de door hem als zoodanig bewezene diensten.

BENOEMD:

Tot lid, W. L. J. G. de Rochemont, kapitein militaire kommandant aldaart.

BEKENDMAKING.

De Resident van Soerabaya maakt bij deze bekend, dat op Dingsdag den 9den Februarij a. s. des morgens ten 10 ure ten zijnen bureele, eene publieke uitbesteding zal worden gehouden voor de levering van 1000 geldkisten, geschikt tot embalage elk van een vaatje nieuwe koperen munt.

De voorwaarden liggen dagelijks, zon- en feestdagen uitgezonderd, voor belanghebbenden ter lezing ten bureele voormeld, wordende gadinghebbenden mitsdien uitgenoodigd, hunne inschrijvingsbilletten vóór of op den dag der uitbesteding intedienen en daarbij in persoon dan wel bij gemagtigde tegenwoordig te zijn.

SOERABAYA, 30 *Januarij* 1858.
(3)

De Resident voornoemd,
BIJ AFWEZIGHEID:
De Assistent Resident,
J. J. MODDERMAN.

VENDU-DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Op Dingsdag den 9den Februarij.

Voor de toko van den heer D. D. van Boeckholtz in de Chin. kamp, en uitbesteding ten kantore van den heer Resident alhier.

Op Woensdag den 10den Februarij.

Voor de toko van den Maleijer Mohamat Tair in de kampong Baroe.

ADVERTENTIEN.

GEBOORTEN

Bevallen van eene *DOCHTER*, M. J. E. VAN DEN BROEK, geb. *Wijnmalen.*

SOERABAYA, 6 *Februarij* 1858. (111)

VENDUTIE.

Op de Vendutie van *Donderdag den* 11*den Februarij*, zal voor het Commissiehuis van VAN KAMPEN te Grissee, nog verkocht worden:

Een fraai GEDOE RIJPAARD, hoog 4 voet 4 duim. (114)

VENDUTIE

Op de vendutie van den 9den Februarij a. s., bij D. D. VAN BOECKHOLTZ, zal worden verkocht, eenige kistjes **Spermacetie Kaarsen, Brandy, Genever, Hammen, Japansch Speelgoed, Lucifers, Lijn-Olie, Terpentijn-Olie,** diverse soorten van **Pennehouders, stalen Pennen, Notitieboekjes, Goede Zwarte Inkt, Hangklokken, Speelgoed, Meubelen, Wagens, Paarden,** verder **Vier Groote Kromhouten,** geschikt voor een waterrad, en eene partij van C^a 300 picols **Bruine suiker** in zakken. (84)

VENDUTIE WEGENS VERTREK.

Op Donderdag den 11*den Februarij a. s.*

Ten huize van MR. DIEMONT,

op *Gembloongan.*

Van zoo goed als nieuwe Bataviasche en andere MEUBELEN, een nette WAGEN, goede PAARDEN, enz. (113)

VENDUTIE

Op Maandag den 15*den Februarij* 1858.

Van MEUBELAIR, WAGENS, PAARD, enz. bij den ondergeteekende, in het huis vroeger geoccupeerd door de Stads-Apotheek. Alles den dag te voren van 's morgens 8 tot 12 ure te bezigtigen.

(88) J. H. ROSEMEIER.

VERKOOP VAN EEN SCHIP.

Op Dingsdag den 23*sten Februarij* 1858.

Zal in het vendu- lokaal van D. D. VAN BOECKHOLTZ, bij publieke veiling worden verkocht:

In één koop:

het BLOK van het Eng schip „**LIMEHOUSE**" gevoerd geweest door JOHN CHESTER, van *London*, zoo als hetzelve alhier ter reede is liggende, met deszelfs ONDERMASTEN, STENGEN, RAAS, KLUIFHOUT, BOOM en GAFFELS en daartoe behoorend STAAND TUIG, de SPILLEN en EEN ZWAAR ANKER met CCa. 40 VADEM KETTING, waarvoor het schip ten anker ligt:

daarna, verdeeld in koopjes:

De ZEILEN en verdere INVENTARIS, PROVISIEN etc.

Informatiën omtrent het schip te bekomen bij den Heer G. F. SULLOCK alhier, en wijders te bevragen bij

(102) *De Agenten*,
FRASER EATON & CO.

VENDUTIE

Op Zaturdag den 27*sten Februarij* 1858.

Zullen de ondergeteekenden op publieke vendutie, zonder reserve, verkoopen op het *Marine Etablissement* alhier buiten de stad, aan de meestbiedenden:

99 STUKS RIGAMASTEN.

Pas aangebragt met het Ned. schip *CHRISTINA HELENA*, kapitein C. TJEBBES van *Amsterdam* en gelost in eene der binnen havens van het Bassin, waar dezelven ter bezigtiging liggen.

De Agenten,
(106) P. KERVEL & CO.

---

te handelen. Moge ook hij dit erkennen en er u voor danken, voor wien gij u zoo onbaatzuchtig in de bres stelt.

En nadat hij nogmaals zijne echtgenoote de hand had gekust, verwijderde hij zich, om aan zijne bezigheden te gaan.

II.

Naauwelijks was de hofraad vertrokken, of Flora, Ida's jongere zuster, trad de kamer binnen en vraagde:

— Nu, wat hebt gij uitgerigt? Heeft uw gestrenge heer en meester toegegeven, of staat hij nog op zijn stuk?

— Hoe kunt gij zoo iets nog vragen? antwoordde Ida; heeft zich dan nog wel ooit het hart van mijn edelen August voor eene bede gesloten? Hij zag het in, dat ik gelijk had.

— De hemel zij gedankt! riep Flora uit; dan is alles in orde, en ik kan mijn goeden Wallner gerust stellen, die altijd veel bezorgder voor neef Lodewijk is, dan hij zelf.

— Dat Wallner belang stelt in Lodewijk's lot, verwondert mij niet, zeide Ida, want Lodewijk is immers de redder van zijn leven. Hoe echter uw zachte, fijngevoelige Wallner en die woeste, stormachtige, niet zelden ruwe Lodewijk vrienden konden worden, dat verklaar ik niet te begrijpen, en nog minder hoe hunne vriendschap nu reeds drie jaren onveranderd heeft kunnen blijven bestaan, zonder dat de beide jonge mannen ook maar eene enkele maal ernstige woorden met elkander hebben gehad.

— Ja, ik verwonder mij er ook over, glimlachte Flora, en heb mijn Wallner reeds eenige malen zeer ernstig ondervraagd, om te vernemen hoe dat toch wel mogelijk was. De goede ziel heeft mij ook eerlijk geantwoord; maar wat hij mij van de overeenstemming der gemoederen, van gelijkheid, van gezindheid en neigingen voorpraatte, kwam mij, hoe meer het hem ernst was, zoo komiek voor, dat ik hem in het gezigt uitlachte; hij nam dit zeer kwalijk, en wij kregen bijna twist.

Mevrouw Werner zeide, dat dergelijke gevallen niet zoo heel zeldzaam waren, waarin de vrouw reden had, om den invloed van den vriend des echtgenoots of minnaars meer te vreezen, dan dien eener medeminnares, en Flora verzekerde, dat zij op eene minnares, al ware die ook nog zoo schoon, in het bewustzijn harer waarde, niet half zoo ijverzuchtig zoude wezen, als zij half en half reeds op neef Lodewijk was.

Een snel en heftig kloppen brak het gesprek der dames af.

— *Lupus in fabula*! zoo als uw man altijd zegt, riep Flora lagchend uit; zoo onstuimig klopt alleen neef Lodewijk aan eene dameskamer! Binnen!

En van dit verlof gebruik makende, trad werkelijk neef Lodewijk binnen. Hij was een jongeling van ruim twintig jaren; niet groot, maar krachtig gebouwd; de trekken van zijn gelaat waren niet regelmatig schoon; maar vol geestrijke uitdrukking, zijne kleeding was fijn, proper, maar achteloos, en niet zeer modisch.

— Goeden morgen, tante! goeden morgen, freule nicht, sprak de binnentredende, ik vraag niet eerst hoe het u gaat en hoe gij u bevindt, want ik zie, dat gij opgeruimd zijt en bloeit als rozen; dus afgedaan! gelijk mijn waarde heer oom gewoon is te zeggen. Is hij te huis?

— Inderdaad, neef! antwoordde mevrouw Werner eenigzins scherp, dat zou u zijn bediende met meer zekerheid hebben kunnen zeggen, dan ik het kan, indien ge hem namelijk hadt willen vragen. De hofraad verliet voor eenige oogenblikken mijne kamer; of hij zich nog te huis bevindt, kan ik u niet zeggen.

— Vergeef mij, waarde mevrouw en *chére tante*, zeide Lodewijk met eene diepe buiging; vergeef het mij, ruwen jongen, zonder ondervinding en *conduite*, dat *ik* u de vrouw des huizes vraagde: waar is mijn oom Adam, uw man, dien gij, schoone wederdoopster, den naam van August hebt gegeven. Weet ge wel, tantelief, ging hij lagchend voort dat ik inderdaad August heet, en mijn arme oom heet Adam, Lebrecht, Juliaan; maar ach, tante, ook op mijne beide lieve namen volgt een derde, niets minder dan lieve. Lodewijk, August, Peter! Ziet gij, zoo is er niets volmaakts op de wereld!

— Dan misschien uwe ongemanierdheid, neef! merkte Flora aan.

— Maak mij niet beschaamd, nichtje! — die ongemanierdheid is niet mijne verdienste: — zij is mij aangeboren. Ik mag mij dus niet beroemen, noch die van anderen hooren prijzen, wanneer ik bescheiden heeten wil.

— Goed gesproken, riep mevrouw Werner vrolijk uit, en gij behoeft u niet te beklagen, Flora, — want ook ik heb mijn deel gekregen. Overigens weet ik het immers, neef, dat gij het niet zoo kwaad met mij meent.

— En hetzelfde weet ik van u, lieve tante, en dus vrede!

— Van ganscher harte! — verzekerde de vrouw van den hofraad; en dat zoo veel te opregter, daar ik van dat alles, wat men mijn echtgenoot van u verhaald heeft, hoegenaamd niets geloof.

— Wel, wat heeft men mijnen goeden oom dan van mij berigt? vraagde Lodewijk.

Mevrouw Werner kleurde en zeide vriendelijk, maar ernstig:

— Verschoon mij om het te herhalen; slechts zooveel moet ik u zeggen, dat de aanklagt bezwarend is, en dat August niets vuriger wenscht, dan dat gij in staat moogt zijn om u te regtvaardigen, en ik bid u vriendelijk, neef, doe het.

— Gelooft gij dan, dat ik het kan?

— Ja, Lodewijk, daar ben ik van overtuigd.

— Lieve, goedhartige tante! — riep Lodewijk met eene opwelling van gevoel uit — en schoon hij lachte, schitterde er toch een traan in zijne oogen — lieve, goedhar-

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN

HET STOOMSCHIP AMBON.

KAPT. HUGENHOLTZ.

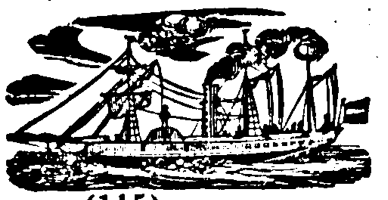

Vertrekt *Zondag den 14den dezer*, naar MACASSAR, TIMOR KOEPANG en DE MOLUCCOS. Adres, bij

De Agenten,

(115) **B. KOPERSMIT & CO.**

HET STOOMSCHIP PALEMBANG.

KAPT. ROSEBOOM.

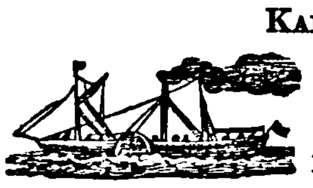

Vertrekt *Donderdag den 18den dezer*, naar BATAVIA via SAMARANG. Adres, bij

De Agenten

SOERABAYA, B. KOPERSMIT & CO.
8 *Februarij* 1858. (116)

VERTREK VAN SCHEPEN.

PASSAGE NAAR NEDERLAND.

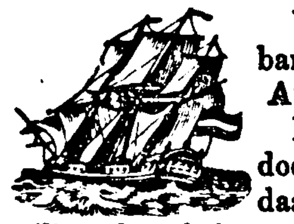

Wordt aangeboden met het Ned. barkschip *HOLLAND*, kapitein B. AUFFMORTH.

Deze bodem, voorzien van allerdoelmatigste inrigtingen, beveelt zich daardoor bijzonder aan zoo voor familien als enkele personen, en voert buitendien eenen geëxamineerden scheepsdocter. Adres, bij

De Agenten,

(108) **KRUER VON OVEN & CO.**

PASSAGE NAAR NEDERLAND

Wordt aangeboden met het snelzeilend Nederlandsche schip

WATERGEUS,

KAPT. W. H. KRAMER.

Deze bodem voorzien van allerdoelmatigste inrigtingen, beveelt zich daardoor bijzonder aan zoowel voor familien als enkele personen.

Hetzelve voert eenen geëxamineerden Scheepsdoctor en zal tegen Maart tot vertrek gereed zijn.

Nadere informatiëen te bekomen bij den Gezagvoerder in het *Java Hotel* en bij

De Agenten,

(105) RUYL CRAMER & CO.

De ondergeteekende ziet zich verpligt het publiek bekend te maken, dat hij niet, zoo als in de annonces, in de *Oostpost* en *Soerabayasche Courant*, van den 2den Februarij en den 30sten Januarij, voorkomt, heeft opgehouden lid van de firma LEDEBOER & Co te zijn, maar dat die firma,. ingevolge notariëele acte van den 29sten Januarij ll. met onderling goedvinden is ontbonden en de firma GEBR. KOCKEN met de likwidatie is belast.

(97) L. G. DE JONG.

Iemand, die eenige uren van den dag vrij heeft en vroeger de betrekking van gouverneur in Indie heeft vervuld, wenscht dien tijd te besteden aan het geven van onderwijs voor hedendaagsche opvoeding, de moderne talen, geschiedenis, aardrijkskunde, wiskunde, handteekenen, enz.

Adres onder L. X. bij de uitgevers dezes.

(104)

Bij de ondergeteekenden bestaat elke Woensdag gelegenheid ter verzending van goederen naar Pasoeroean.

SOERABAYA, **LEDEBOER & CO.**
6 *Februarij* 1858. (107)

Houders van de ondervolgende recepissen worden beleefdelijk verzocht die aan te houden, en aan de ondergeteekenden tegen inwisseling van het geldswaardig bedrag te doen toekomen.

E. FUHRI & CO.

1	rec.	N°.	6627	van . . .	f 100.—
1	„	N°.	57	—	„ 50.—
1	„	N°.	1737	—	„ 50.—
1	„	N°.	8354	—	„ 25.—
1	„	N°.	436761	—	„ 10.—
1	„	N°.	319178	—	„ 10.—
1	„	N°.	1125159	—	„ 5.—

(85)

Tegen primo *Maart e. k.* te HUUR Een **HUIS**, staande in de Kali Sossok N°. 2, te bevragen bij den ondergeteekende.

(98) JONKH. J. S. VAN DE POLL.
1e *Luitenant, Kampement N°.* 8.

TE KOOP

De gekoperde en kopervast mooije Engelsche bark **Princes Alice**, 684 tonnen register, ladende 1100 tonnen dood gewigt, gebouwd op QUEBEC in 1846, heeft 2 stellen zeilen meer dan zij gebruikte en wel voorzien van alle soorten van scheepsbenoodigdheden. Adres, bij

(110) HUNTER HOUGHTON & CO.
Batavia.

OP NIEUW ONTVANGEN

IN HET **HEEREN MODE MAGAZIJN.**

VAN W. A. DE VEY,

opvolger van G. L. van der Elst.

Mail Koffers, bij stellen van 5 stuks.

Eene partij uitgezochte **Dassen** (opera cols) van diverse Couleuren.

Gecouleurde **Cachemiren** en **Piqué Vesten.**

Glacé Handschoenen.

Glimmend zwart **Katoen** en

Maroquin Leder, enz., enz, enz. (112)

ECHT

BOONEKAMP'S MAAG BITTER

ZEER BEKEND ONDER DE LEUZE.

OCCIDIT, QUI NON SERVAT

DIRECT UIT PARIJS ONTVANGEN.

(104) Bij **DE STURLER & FAGNOTTI.**

PAS ONTVANGEN.

PUIKE FRANSCHE AZIJN.

in kistjes van één dozijn, bij

(117) GEBR. VAN DELDEN.

BOEKHANDEL VAN E. FUHRI & CO.

NAAM- en RANGLIJST *der officieren van de land- en zeemagt in Nederl. Indie* 1858. *f* 2.— (99)

PUIKE BIET

Alhier ingelegd, bij

(100) LEDEBOER & CO.

BRONS-WERKEN.

De ondergeteekenden hebben ontvangen eene factuur PRACHTIGE VOORWERPEN VAN BRONS, zoo als INKTKOKERS, TOILETSPIEGELS, NACHTKLOKJES, THERMOMETERS, LICHTSCHERMEN, enz.

(42) **E. FUHRI & CO.**

PAS ONTVANGEN

BIJ

DE STURLER & FAGNOTTI.

Hermitage, Cru Monier de la Sizeranne.

Kirschen Wasser, de la forêt noire.

Muscat Frontignan.

Grand Vin Brasse Mouton, Superieure kwaliteit, met glazen proppen toegestopt.

Absijnthe Suisse, de Pernod, en

Een keurig assortiment **Fransche Provisien**, onder anderen **Truffes pures de Périgord.**

en ware **Saucissons de Bologne.** (109)

HOLLOWAY'S PILLEN

Het beste geneesmiddel der Wereld voor zulke ziekten als waaraan in het bijzonder de vrouwen onderhevig zijn.

Deze PILLEN worden den ingezetenen van *Java* vooral aanbevolen, wegens derzelver doelmatigheid in de ziek- ten, die der vrouwelijke sexe eigen zijn, terwijl de welhaast volwassene maagd dezelve evenzeer behoeft als de vrouw die de laatste periode haars vrouwenlevens intreedt. Het is met ontegenzeggelijke bewijzen gestaafd dat deze PILLEN spoedig en krachtdadig werken in die ongesteldheden, waaraan het vrouwelijk geslacht bij uitsluiting blootstaat, en de beste hulp zijn in die hagchelijke tijdperken des levens die onder verkeerde behandeling zoo gevaarlijk kunnen worden.

Verkrijgbaar à Contant bij E. FUHRI & Co, te Soerabaya, tot de ondervolgende prijzen:

DOOZEN PILLEN van *f* 1.— *f* 3.— en *f* 5.—
POTTEN ZALF „ „ 1.— „ 3.— „ „ 5.—

(835)

---

tige vrouw! herhaalde hij, indien gij voor eene tante niet zoo weêrgaa's jong en lief waart, dan zou ik gaarne alles bekennen, wat ik op het hart heb, maar zoo, behoudens den diepsten eerbied, dien ik voor u koester, haal mij de d..... ach ja, ik mag hier immers niet vloeken, kortom, het kan niet; en aan oom durf ik het volstrekt niet zeggen, want het geheim is het mijne niet.

— Afgedaan! riep de hofraad, die juist op dit oogenblik binnentrad, en de laatste woorden van Lodewijk had gehoord.

Lodewijk zag zijn oom stout en open in de oogen, maar de dames schrikten voor het rood des toorns, dat het gelaat van den hofraad bedekte. Deze trad regt op zijn neef toe, en herhaalde met eene gesmoorde stem:

— Afgedaan! zeg ik en ik voeg er de beleefde bede bij, dat gij, mijnheer, aanstonds deze kamer en mijn huis verlaat en dat gij het nimmer, verstaat gij mij, dat gij het nimmer weder betreedt!

— August, om Gods wil, hoor hem eerst! riep mevrouw Werner buiten zich zelve, en zich tot Lodewijk wendende, vervolgde zij: Lodewijk, thans moet gij spreken!

— Neen, tante, ik spreek niet! antwoordde de jonge man, want ik ben zulk een lafaard niet, dat ik er alles uitblaf wat ik hoor. Vervolgens keerde hij zich tot zijn oom en zeide op levendigen toon:

— Wees bedaard, oom, gij hebt geene redenen om toornig te worden; dat zeg ik u, omdat mijne charmante tante, uwe lieve, schoone vrouw, er mij om verzocht. Kunt en wilt gij mij gelooven, en met deze eenvoudige verklaring tevreden zijn, goed, dan blijft alles onder ons gelijk het was; kunt gij het niet, welnu, dan ga ik met een tot nimmer wederziens. En dus: ja of neen?

Hij bood den hofraad zijne hand aan; maar deze stiet haar terug, en riep heftig, bijna schreeuwend:

— Neen, neen!

— Afgedaan! sprak Lodewijk met de grootste kalmte, kuste de hand zijner tante, boog zich voor Flora en verliet het vertrek.

— En gij roept hem niet terug, August? vroeg zijne vrouw dringend, en geeft en verlangt geene verklaring? Bedenk het wel, hij is de eenige zoon van uwe eenige zuster! Gij zijt zijn eenige nog levende bloedverwant, nogmaals bedenk dit wel!

— Gij hebt het gehoord! antwoordde de hofraad somber; hij zelf heeft het uitgesproken, en zoo zij het: Afgedaan!

Hiermede verliet hij insgelijks het vertrek.

— O, die mannen! riep Flora uit, o, die trots dat zij liever ongelukkig willen worden dan toegeven! Een woord had die beide heethoofden misschien met elkander kunnen verzoenen; maar neen, zij volharden in hunne stijfhoofdigheid; en ze blijven liever levenslang van elkander verwijderd, dan dat zij het uitspreken! Dan alle eer aan ons geslacht! Het komt ons op een enkel woord niet aan, en zelfs op vele niet, indien het noodig is.

— Wat zou nu, klaagde mevrouw Werner, wat zou August nu op nieuw zoo hevig tegen Lodewijk hebben verbitterd, dat hij hem zoo van zich kan stooten?

— Zoek het van hem te vernemen! waarde Flora. Om elf uur brengt Wallner mij zijn morgen-bezoek; die moet voor mij biechten, en het zou misloopen, wanneer ik het niet uit hem kreeg, wat de wilde neef weder bedreven heeft.

III.

Op een eng zolder-kamertje van een huis in de voorstad zat eene jonge vrouw met een bleek, ziekelijk uitzigt, en las in een boek, dat haar aangenaam scheen bezig te houden, want een zachte glimlach speelde van tijd tot tijd om haar fijn gevormden mond en verhelderde hare bevallige trekken.

Digt naast haar sluimerde in eene wieg een lieve knaap, die, naar het uiterlijk te oordeelen, niet ouder dan twee of drie maanden kon zijn. De schoone, jonge vrouw wendde gedurig hare oogen van het boek naar den knaap, en uit den blik, waarmede zij hem beschouwde, sprak al de teederheid eener goede moeder. Na eene poos verscheen een jonge man uit de aangrenzende kamer. Hij had een groot pak acten en proces-stukken onder den arm en vraagde zijne vrouw, terwijl hij haar naderde:

— Is onze vriend reeds hier geweest?

De jonge vrouw antwoordde zuchtend neen.

— Hij komt toch zeker, ging de jonge man op troostenden toon voort. Ik ga thans naar den advokaat, voor wien ik dit stuk heb gecopiëerd, en indien God wil, zal hij mij toch eindelijk betalen wat hij mij reeds sedert zoo langen tijd verschuldigd is. En terwijl hij eerst de jonge vrouw op het voorhoofd kuste, daarna zich over den zuigeling in de wieg heenboog, ging hij voort: O, God! behoud mij slechts dezen, dan zal ik iederen last blijmoedig dragen!

(*Wordt vervolgd.*)

PER MAIL ONTVANGEN

ANNUAIRE DES DEUX MONDES, 1857. *f* 20.

(61) **E. FUHRI & CO.**

VERGULDE SCHILDERIJ LIJSTEN.

Bij den voetmaat van 40 cents tot *f* 2.— rec.

(81) Bij E. FUHRI & CO.

SOERABAYA, den 8sten Februarij 1858.

TELEGRAPHISCHE BERIGTEN.

Den 5 den dezer bragt het stoomschip *Banda* de brieven en nieuwspapieren uit Europa, loopende tot 25 December ll. te Batavia aan.

In Nederland zijn de staatsbegrooting en de muntwet aangenomen.

Baron Forstner van Dambenoij is als minister van Oorlog afgetreden en den heer Meurs in zijne plaats benoemd.

In Belgie is de uitslag der verkiezingen voor de kamers ten gunste der liberalen uitgevallen.

Uit Engeland is de belangrijkste tijding, het besluit waarbij de Oost Indische Compagnie is afgeschaft en het beheer over Bengalen regtstreeks aan de kroon wordt opgedragen.

Uit Britsch Indie zelve luiden de tijdingen algemeen gunstig voor de Engelschen.

In Amerika heeft de Bank van Washington hare betalingen gestaakt.

Het Nederlandsche schip *Amphitrite* is op de Hollandsche kusten verongelukt, en moet daarvan weinig gered zijn.

HANDELS NIEUWS.

Eene menigte Engelsche, Hamburger en Noordsche handelshuizen hebben hunne betalingen moeten staken. De Nederlandsche handel houdt zich onder deze omstandigheden steeds ferm.

Over het algemeen was het met alle artikelen flaauw gestemd.

Koffij 37 cents. Suiker flaauw. Te Amsterdam is N. 15 voor *f* 37 afgedaan. Rijst zonder handel. Specerijen lager. Tabak zonder omzet. Huiden zonder vraag. Indigo 10 en 20 cents beneden veilings prijzen afgedaan.

De laatste berigten zijn gunstiger omtrent den heerschenden crisis.

Het discompto was dalende. London 8¼ % Hamburg 5% Parijs 6%.

In de *Javasche Courant* van 3 dezer is opgenomen een Koninklijk besluit van 18 September 1857, behelzende de overeenkomst tusschen Nederland en Portugal, op den 3den Junij 1856, te 's Gravenhage, door de wederzijdsche gevolmagtigden, gesloten, tot regeling der voorwaarden, waarop de consulaire agenten der beide rijken, in de voornaamste havens der wederzijdsche Overzeesche bezittingen, zullen worden toegelaten.

— Men schijft ons van Tangerang, onder dagteekening van 1 Februarij:

Als een voorbeeld van vroegtijdigen oogst mogen wij vermelden, dat reeds heden op onderscheiden plaatsen dezer afdeeling en met name op het land Bazar-Baroe, een aanvang is gemaakt met het snijden der padi.

Het is ons aangenaam hier bij te voegen, dat wij dat voorregt hoofdzakelijk te danken hebben aan de goede zorgen van het bestuur dezer afdeeling, die steeds de strekking hebben, om den inlander geluk en welvaart te verzekeren door hem tot arbeid en vlijt aan te sporen.

Java Bode.

Van Sierra-Leona wordt dd. 21 October het volgende geschreven:

Deze week is de slavenhandel met al zijn horreurs weder toegenomen; het verheugt ons daarbij te kunnen zeggen, dat te gelijker tijd ook de waakzaamheid van de kruisers vermeerderd en dat hun pogen met een gewenschten uitslag bekroond is.

Verleden Dingsdag zijn twee buitgemaakte slavenhalers in onze haven opgebragt: de eene is de Amerikaansche schoener *J. M. Record*, zonder scheepspapieren noch vlag. Toen dit vaartuig door de Engelsche stoomboot *Antelope* werd genomen, waren er 193 negers aan boord; onder weg waren er zes gestorven. De overgeblevenen bestaan uit 144 mannen, 38 vrouwen, 31 jongens en 14 meisjes. Dit is het tweede vaartuig, dat door de *Antelope* genomen is.

De Amerikaansche brik *Onward*, die hier wel bekend is, is de andere prijs; vóór korten tijd heeft dit schip onze haven verlaten, zoo als het heette, om gebezigd te worden tot eerlijke handelsoperatiën. Het is door de *Alecto* buit gemaakt. Te gelijker tijd vervolgde de *Sappho* bij de Zuidkust een zeer groot stoomschip, dat, naar men zeide, 1200 slaven aan boord had. De ellendeling, die over dezen slavenhaler het bevel voerde, liet het vaartuig aanstonds op de kust loopen; slechts 304 slaven werden gered en aan boord van de *Onward* overgebragt, die in onze haven werd binnengebragt door een adelborst van het fregat *Castor*.

De *Courrier du Havre*, voegt bij de bovengemelde vaartuigen, naar aanleiding van een particuliere correspondentie, de namen van vier andere vaartuigen, waarvan drie Amerikaansche, en één, zonder vlag of naam. Deze vaartuigen zijn *en flagrant délit* genomen, en zullen vernield worden.

De *Thomas-Watton*, een Amerikaansche driemaster, is zonder regt aangehouden. Den kapitein, die hier gevankelijk was binnengebragt, heeft men zijn papieren teruggegeven; deze heeft onder protest zijn papieren en zijn vaartuig weder in bezit genomen en is naar New-York onder zeil gegaan, naar alle waarschijnlijkheid zullen daaruit ernstige vertoogen ontstaan tusschen de gouvernementen van Engeland en van de Vereenigde Staten.

De *Conchita*, een Spaansche brik, is als verdacht aangehouden. Deze zaak is in behandeling bij het hof; maar men denkt wel, dat dit schip zal worden teruggegeven.

Het *Journal de la Mission* berigt dat de *Orion*, van Nantes, met 280 emigranten van de Goudkust naar Cayenne gestevend is. De gezondheidstoestand is voldoende.

SIAK.

Onder den titel *„de Heer Wilson en de Hollanders"* vinden wij in de *Straits Times* van 9 Januarij het volgende verhaal.

Het Hollandsche oorlogsstoomschip *Merapi*, dat den 19 December Singapore voorbij stoomde op weg naar Siak, kwam den volgenden dag op de hoogte van die plaats en ankerde onder de kust van het eiland Buncalis, waar de heer Wilson korteling eene kolonisatie was begonnen. De stoomer lag ongeveer 400 jards van het huis van den heer Wilson te Kalapa Patal.

De stukken aan boord der *Merapi* werden dadelijk geladen en men kon van het strand duidelijk zien hoe het scheepsvolk bij dezelve stond, gereed om slag te leveren. — Eene gewapende boot werd aan land gezonden, doch de luitenant, die over dezelve het bevel voerde, ziende dat zijn vaartuig te veel diepgang had om de kreek op te varen, keerde terug naar het stoomschip en landde kort daarna in eene kleinere boot, die genoeg water voor haren diepgang in de kreek vond.

Binnen het fort gekomen, vroeg de luitenant aan den schildwacht, waar de woning van den Gouverneur was, die hem werd aangewezen. Hij werd aangediend, ingelaten en de heer Carnie bood hem eene stoel aan. — De luitenant gaf hierop te kennen dat hij door eenen heer Nieuwenhuizen en door den Resident van Riouw belast was met eene zending aan den Gouverneur van Kalapa Patal, en verzocht op dien grond te worden ingelicht omtrent de volgende punten, te weten: of het eene Britsche volkplanting was, of de heer Carnie Gouverneur was, wie de fortificatien bouwde, of de Gouverneur van Singapore van deze nederzetting bewust was, en of de engelsche vlag gehesschen was.

Na het antwoord op deze vragen te hebben bekomen, keerde hij terug naar boord. — Gedurende den tijd dat de luitenant aan wal was, stond de equipage van het stoomschip klaar bij de stukken, en daar men verwachtte dat zij de plaats zouden beschieten, werd aan de zijde der verdedigende partij een aantal kogels gegloeid ten einde met hun antwoord gereed te zijn.

Omstreeks 6 ure in den achtermiddag stak eene andere boot van boord met den luitenant en nog een officier van de landmagt, die de volgende depêche overbragt:

„Dewijl ons is gebleken uit het antwoord dat door den persoon die zich noemt Gouverneur van Kalapa Patal is gegeven aan den officier van Z. M. stoomschip *Merapi*, die aan wal werd gezonden ten einde uitlegging te vragen van de daar opgeworpene fortificatien, dat de fortificatie waar de Engelsche vlag is gehesschen, is opgebouwd door zekeren Wilson, een engelsch onderdaan, wonende te Singapore.

„Dewijl ingevolge art. 9 van het tractaat van 7 Maart 1824, gesloten tusschen Z. M. den koning der Nederlanden en Z. M. den koning van het Vereenigd rijk van Groot Brittannie en Ierland, geene Engelsche volkplantingen te Sumatra mogen worden aangelegd, en dat aldus de genoemde fortificatien bestaan in strijd met dat artikel dier overëenkomst.

Zoo is het dat wij ondergeteekenden, als daartoe behoorlijk gemagtigd door zijne Excellentie den Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indie, den persoon onder wiens bevel de fortificatie onder Engelsche vlag te Kalapa Patal staat, aanzeggen, dat hij die fortificatie zal hebben te vernietigen voor Donderdag den 24 December 1857, ten zes ure des ochtends.

Aldus gedaan aan boord van Z. N. M. Oorlogs stoom schip *Merapi*, op heden Zondag den 20 December 1857.

(*w. g.*) NIEUWENHUYZEN,
Hoofd ambtenaar in N. I. dienst.
(*w. g.*) F. H. TOBIAS,
Resident van Riouw.

Terwijl de heer Carnie dit document las, scheen de officier van de landmagt zich bezig te houden met de opname van de aarden wal en de batterij voor het huis, en de omstandigheid dat de mannen de gloeijende kogels beproefden, en in zich zelf mompelden dat die voldoende zouden zijn om het kruidmagazijn van het stoomschip te doen in de lucht springen, en andere zulke opmerkingen, schenen hem weinig te bevallen.(!!!)

De heer Carnie zeide dat hij de depêche den volgenden dag zoude beantwoorden, dewijl het dien dag zondag was, en na een vriendelijk afscheid dat door den militairen officier in hoog-Hollandsch(?) werd uitgesproken, keerden de heeren naar boord terug.

In den ochtend van Maandag den 21 December zond de Heer Carnie het volgende antwoord.

Aan den Hon.
F. H. TOBIAS *Esq.*
Resident van Riouw en den bevelhebber van Z. N. Ms. stoomschip *Merapi.*

Mijneheeren! Uwe depêche van gister, Zondag 20 Dec. 1857 heb ik behoorlijk ontvangen.

In antwoord daarop heb ik de eer te doen dienen dat ik aan uwe *„Aanzegging"* niet kan voldoen, voor ik uw schrijven den Hon. E. A. Blundell, Gouverneur van Singapore heb doen voorleggen, en daarop antwoord heb ontvangen. — Wat betreft de aarden wal die rondom het huis van den heer Wilson te Kalapa Patal is opgeworpen, daaromtrent heb ik de eer u te doen weten dat de Gouverneur van Singapore daarvan kennis draagt, en dat zulks is geschied, om den eigendom van den heer Wilson tegen de inlanders te beschermen, terwijl hij als Engelsch onderdaan en koopman onder de bescherming is van het Engelsche Gouvernement te Sumatra.

Ik verzoek u dus, dewijl ik hier slechts het beheer voer gedurende de afwezigheid van den heer Wilson, die ik dagelijks verwacht, mij tijd te laten tot de heer Wilson aankomt, of tot ik beslissing en antwoord van den Gouverneur van Singapore heb; terwijl ik na uw antwoord op dezen te hebben ontvangen, onverwijld een vaartuig met uwe geächte missive naar Singapore zal zenden.

In afwachting van uw antwoord verblijve ik etc.

KLAPA PATAL, *Uwen geh. dienaar,*
20 *December* 1857. (*w. g.*) N. M. CARNIE G. F. P.

De man die dezen brief bragt, werd door den eersten luitenant het schip getoond, en de kapitein vroeg hem of hij niet bang was aan wal te blijven; hij antwoordde dat hij hier niets zag dat hem kon bevreesd maken, waarop de kapitein met eenen veelbeduidenden blik rond het schip, zeide: „Gij moet het zelf weten, maar ik gedoof u in groot gevaar. Daarna werd hem gezegde," weder naar wal te gaan, dewijl men eenigen tijd behoefde, om den brief in overweging te nemen, en dat men het antwoord zou zenden. — Tegen den middag kwam een inlander met het volgende antwoord, waarin zoo als men zal zien, eene bedreiging is vervat van de plaats te zullen beschieten.

„Uw brief van heden brengt geene verandering in ons u gister te kennen gegeven schrijven.

Ziende dat niettegenstaande dat schrijven, men steeds bezig is aan het daarstellen van nieuwe fortificatien, waarschuwen wij u, dat als die arbeid niet onverwijld wordt gestaakt, het geschut van Z. N. M. oorlogs stoomschip *Merapi* u daartoe zal noodzaken.

Van boord van Z. N. M. stoomschip *Merapie.*

KALAPA PATAL (*w. g.*) NIEUWENHUYZEN,
21 *December* 1857. *Hoofd-ambtenaar in N. I. dienst.*
(*w. g.*) F. H. TOBIAS,
Aan *Resident van Riouw.*
N. M. Carnie.
KALAPA PATAL.

Dewijl men zich toen alleen nog bezig hield met het bouwen van een huis, moet men veronderstellen dat de Hollanders dit aanzagen voor eenig vreesselijk, onbekend oorlogstuig dat tot vernieling van het stoomschip moest dienen. — De Heer Carnie zond dadelijk het volgende:

Aan
den Kommandant van Z. N. M. oorlogs stoomschip *Merapi*,
en — F. H. TOBIAS Esq.
Resident van Riouw.

Mijneheeren. In antwoord op mijnen brief van heden ochtend ontving ik uwe depêche waarvan ik den inhoud ad notam neem.

In het tweede lid van die depêche zegt gij dat gij menschen ziet die fortifcatien maken.

Ik heb hierop alleen te antwoorden dat gij u daarin zeker vergist, dewijl ik na uwe mededeeling van gister avond, het werk aan het fort heb doen staken tot ik nader orders van Singapore zal hebben ontvangen.

Datgene waaraan men thans werkt, moet een huis worden.

Ik blijf

Uw gehoorz. Dienaar
(*w. g.*) N. M. CARNIE G. F. P.
KALAPA PATAL, 21 *December* 1857.

De Boeginesche soldaten waren, nu het zoo ver was gekomen, verdwenen, en de heer Carnie, bleef met slechts acht Europeanen over. — De bewoners van het doep waren ook allen gevlugt; sommigen in de struiken; anderen waren in hunne booten in verschillende rigtingen weggegaan.— Men moet hier bijvoegen dat telkenmale als er eene boot naar wal werd gezonden, de stukken van het stoomschip allen op het huis werden gerigt en de bemanning er bijstond.

Niets naders geschiedde tot Dingsdag den 22e des namiddags ten drie ure, toen de Heer Wilson in eene sampan van Singapore kwam en dadelijk na zijne aankomst den volgenden brief aan boord van het stoomschip zond.

Aan den
Hon. NIEUWENHUYZEN *Esq.* N. J. C. S.
en den Hon. F. H. TOBIAS *Esq.*
Resident van Riouw.

Mijneheeren! Ik ben juist van Singapore teruggekomen en had de eer uwe aan den heer Carnie gerigte brieven te lezen.

2. In het tweede gedeelte van uwen brief van 21 Dec. zie ik dat gij dreigt mijn huis te beschieten, indien het werk aan de hetzelve omringende fortificatien niet onverwijld werd gestaakt.

3. Gij zult zoo goed zijn optemerken dat de engelsche vlag op die fortificatie waait.

4. Ik heb de eer, u ten narigt hier in te sluiten een afschrift van den giftbrief waarbij de Sultan van Siak mij het eiland Buncalis schonk, en ik protesteer ten sterkste tegen uwe bemoeijing met de fortificatie die ik opригt op grond die mijn onbetwistbare eigendom is.

5. Dewijl ik echter alle aanleiding tot onëenigheden wil vermijden, ben ik bereid de aarden wallen die mijn huis omringen te doen wegnemen, indien gij mij waarborgt, bescherming tegen alle mogelijke vijanden, tegen wier aanvallen deze fortificatien zijn opgerigt geworden.

6. Verzoek ik te mogen weten, welke uwe verdere plannen zijn, ingeval ik, overeenkomstig uw verlangen, die aarden wallen zoude wegnemen.

7. Zal het mij ook aangenaam zijn te vernemen of gij het voornemen hebt mijn huis te beschieten indien de aarden wallen op Donderdag ochtend ten zes ure niet zouden zijn weggenomen.

Ik ben, Mijneheeren,

KLAPA PATAL; *Uw geh. dienaar,*
22 *December.* 1857. (*w. g.*) ADAM WILSON.

In dezen brief was de volgende vertaling van den giftbrief des Sultans ingesloten.

Bijvoegsel tot den **OOSTPOST** *van den 8sten Februarij* 1858, n°. 11

VERTALING.

Te Bukit Batoe, op den zesden dag der maand Jemadal Akir, zijnde Zaturdag, ten vier ure geven wij, Sultan van Siak Sri Indrapoera etc. etc., dezen brief aan onzen vriend de Heer Wilson. — Bij dezen staan wij af en geven over aan onzen vriend de Heer Wilson het eiland Buncalis. Wij magtigen hem daarover te regeren zoo lang het uitspansel, de zon en de maan zullen bestaan. — Niemand dan de Heer Wilson of zijn vertegenwoordiger zullen daar eenige magt uitoefenen of handelsinkomsten innen.

Gedaan te *Bukit Batoe* op den 6 dag van de maand Jemadal Akir, zijnde Zaturdag, ten 4 ure na den middag.

L. S.

Dadelijk na den ontvangst van dezen brief werd dezelve van het stoomschip aldus beäntwoord:

„In antwoord op uwen zoo even ontvangenen brief berigten wij u dat wij wachten op de onvoorwaardelijke onderwerping aan ons schrijven van den 20sten dezer; en bij gebreke van dien, behouden wij ons voor om verder zulke maatregelen te nemen als ons dienstig zullen voorkomen ter handhaving van Neerlands regten.

Van boord van Z. N. Ms. oorlogsstoomschip *Merapi*, Klapa Patal 22 December 1857.

Aan (*w. g.*) NIEUWENHUIJZEN.
den Heer A. WILSON *Hoofd-ambtenaar in N. I. dienst.*
te (*w. g.*) F. H. TOBIAS.
KLAPA PATAL *Resident van Riouw.*

Dewijl er geene magt aanwezig was om den strijd met den stoomer op te nemen, of om de plaats te kunnen houden na de vernieling van het fort, werd er besloten de plaats den volgenden ochtend aan de Hollanders over te laten, en werden dus de weinige booten die in de kreek lagen, beladen met de voornaamste goederen van waarde. — Terwijl men hiermede bezig was, zag men op eens de bemanning van het stoomschip zich bij de stukken stellen, en twee groote gewapende booten naar wal komen. — Om aan die onophoudelijke plagerij een einde te maken, zond men eene boodschap naar boord, dat men het fort ging ontruimen en er dus volstrekt geene noodzakelijkheid bestond om er kruid op te verspillen.

Toen de booten beladen waren, werd een brief aan boord gezonden, waarvan wij het afschrift thans niet kunnen vinden, doch die inhield dat de heer Wilson zich genoodzaakt zag zijne nederzetting te verlaten, ingevolge de bedreigingen en de overmagt der Hollanders en de dubbelzinnigheid van hun antwoord; doch dat verre van zijn regt als verloren te beschouwen, hijbij de eerste gelegenheid zoude terugkeeren, ten einde hetzelve te handhaven; verder, dat hij hen eene lijst zond van de goederen die hij wegens de kleinte zijner booten moest achterlaten, met verzoek dat de Hollanders die tot zijne terugkomst voor hem zouden bewaren, en dat hij van hunne regtvaardigheid verwachtte dat zij de inboorlingen, die zich onder zijnen scepter hadden gesteld, en zich daardoor aan de vervolgingen der vijandelijke hoofden hadden blootgesteld, onder hunne bescherming zouden nemen.

Deze brief bleef onbeantwoord, en toen de booten te middernacht vertrokken, was de plaats ontruimd; men zou bijna kunnen zeggen dat het eiland was verlaten, daar een aantal van omstreeks dertig praauwen de vertrekkenden vergezelden en geheele kampongs ten eenemale leeg waren geloopen. Den volgenden dag, Donderdag was de bestemde dag voor de vernieling van het fort, doch wij hebben nog niet vernomen welke maatregelen door de Hollanders zijn genomen.

Wij hebben het bovenstaande overgenomen zoo als het in de *Straits Times* stond, doch staan geenszins in voor de waarheid; wij herinneren ons een vroeger in den *Oostpost* overgenomen verhaal van den heer Carnie dat geheel bezijden de waarheid was, en wachten dus ook thans weder op het officieel rapport van het te Buncalis voorgevallene.

(*Redactie.*)

— Uit de *Java Courant* van 2 Februarij vernemen wij, dat den 24sten Januarij de versterking door een detachement militairen betrokken is. Later is die versterking geslecht en zijn de aangetroffen achtergelaten goederen, onder bewaking van eene militaire wacht gesteld.

DRIE JAREN IN NOORD-AMERIKA

Dit is de titel van een boek dat Oscar Commettant het Engelsch publiek heeft aangeboden met de betuiging dat hij het schreef *Sine favore et odio*, dat is, zonder voor — of tegen ingenomenheid. In hoeverre nu deze onpartijdigheid kan worden gelijkgesteld met strikte waarheid, zullen wij aan den onpartijdigen lezer ter beöordeeling overlaten, terwijl wij hier alleen zullen trachten in weinige woorden eenig denkbeeld van den inhoud van het werk te geven, hetgeen wij meenen niet beter te kunnen doen dan door de volgende uittreksels.

— De vrijheid in Noord-Amerika bevordert de schranderheid, omdat dezelve den toegang tot alle vakken van wetenschap, kunst en nijverheid voor een ieder openstelt; zij veredelt de menschen en maakt hen zedelijker, omdat alle geveinsdheid overbodig wordt; zij maakt de menschen meer fier, omdat allen gelijk zijn en niemand zich minder acht dan eenig ander; zij maakt hen moediger omdat zij de lage gevoelens der dienstbaarheid ten eenemale uitsluit; zij maakt hen eindelijk sterker omdat zij alle associatien vrijelijk toelaat, die, door veler krachten te vereenigen, elke kracht in het bijzonder vertiendubbelt.

— Na de vrijheid zijn het de stoom en de arbeid door werktuigen, die de voorname oorzaken zijn van de snelle vooruitgang van de werkzame bewoners der Vereenigde staten.

De landbouwers, die allen kunnen lezen en schrijven, en allen op minstens één dagblad hebben ingeteekend, zijn, even als de handwerksman in de steden, ijverige voorstanders van den vooruitgang. — De gronden worden voor een groot deel machinaal bewerkt. — Vervoerbare stoomwerktuigen van 40, 50, soms 60 paardenkracht ontginnen de uitgestrekte vlakten van de Kansas, de Oregon en van Californie. Men ploegt, egt, maait, oogst, dorscht en want, alles door stoomwerktuigen. — In die staten, waar men naast de houten huizen huizen vindt van kalk en steen worden de steenen niet alleen in een stoomwerktuig gezaagd en gehouwen, maar het lofwerk en de krullen der kapitelen en frontispieces worden zelfs geteekend en uitgesneden in diezelfde machine die met alle gereedschappen te gelijk werkt. — Is het huis van hout, dan bestaat er ook eene machine om het van de eene plaats naar de andere te vervoeren, en op nieuwe fondamenten te stellen. — De heer Commettant zag te New Brighton op het Staten eiland een huis op die wijze in éénen dag tijds aldus van plaats veranderen: het huis dat eerst aan den voet eens heuvels lag, stond den volgenden dag boven op deszelfs top. — Zoo hebben kortelings eenige vermetele dieven, die zeker in het bezit waren van zulk eene machine, een ledigstaand huis gestolen, dat men bezig was te repareren, en de policie heeft wel de dieven ontdekt en in hechtenis genomen, maar het huis was reeds afgebroken en de abtraak links en regts verkocht. Dit geval is in al de nieuwsbladen van New-York geädverteerd geworden.

In eene in 1792 te New-York uitgegevene reisbeschrijving van Brissot le Conventionnel zien wij, dat men op de Deleware nabij Philadelphia reeds in 1788 proeven nam met stoomschuiten. De uitvinder, de heer Ficht, had deelgenooten, die met hem de kosten der proefneming droegen, en toch zag hij zich in de eerste dagen reeds zijn regt op de uitvinding betwisten door eenen Runsey, die een vaartuig bouwde, dat in vijftien dagen eene reis naar Europa zoude maken. — Op de stoomschuit van den heer Ficht bragt de stoommachine, drie groote roeispanen van aanzienlijke kracht in beweging, welke roeispanen zestig slagen per minuut maakten. De Amerikanen echter geloofden niet dat die uitvinding steek zou houden, en was hunne onverschilligheid oorzaak dat de ondernemers den moed verloren, en Ficht alleen had niet de middelen om de zaak door te zetten.

Fulton, die in Pensylvanie geboren was, had toen den ouderdom van twintig jaren bereikt. Waarschijnlijk waren hem de proefnemingen van Ficht bekend, want in 1802 nam hij te Parijs proeven in het groot en in 1807 liep zijn eerste stoomboot op de Hudson's rivier van stapel. Men weet echter dat reeds houderd jaren te voren de fransche geneesheer Denis Papin, op de rivier Fulda bij Cassel, een schuit met raderen had laten varen, die door stoom werd in beweging gebragt.

— In alle logementen te New-York vindt men eene stoomwaschmachine, waarbij negerinnen de rollen van machinist, vuurstokers etc. vervullen, en waarin het linnen binnen twee uren tijds wordt gewasschen, gedroogd, gestreken en gevouwen.

— Te Cincinnati worden de varkens geslagt en gezouten per stoom. — In de eerste knip wordt het dier gedood; in eene tweede door kokend water gehaald en geschraapt, en zoo, van den eenen val in den anderen geworpen, wordt de ongelukkige medgezel van Sint Antonius gezouten, ingeknipt, en geheel gereed gemaakt, om in detail tot naar de uiterste einden der wereld te worden gezonden: en dat alles in zoo korten tijd dat de arme dieren reeds in vaatjes te koop zijn, eer zij nog regt weten of zij wel inderdaad zijn gesneuveld; want varkens zijn niet vlug van begrip.

— In de voornaamste hotels te New-York, zijn electrieke telegraphen waardoor men tegen zeer matige betaling met alle steden in de Vereenigde Staten in correspondentie kan treden.

— De Amerikaansche keuken bevalt den heer Commettant zeer weinig: groenten in water gekookt, zonder boter of zout; gevogelte dat in ijskelders tegen bederf wordt bewaard; etc. Treurig! meer dan treurig.

— Volgens den schrijver zijn onder al de landverhuizers die naar Amerika gaan, diegenen de gelukkigsten die zich aan den landbouw wijden. — Zij koopen in het westen goede gronden, die na weinige maanden reeds in het onderhoud van zijn gezin voorzien en waarvan de jaarlijksche opbrengst weldra meer bedraagt dan de koopprijs. Naar zijn zeggen zullen eenmaal de nakomelingen dier landverhuizers, de eigenaars zijn van geheel Noord-Amerika, welks uitgestrekte gronden het noodige voedsel voor geheel de wereld zouden kunnen opbrengen. Vreemde ambachtslieden zijn veel minder gelukkig, en als zij in de steden blijven om hun beroep uit te oefenen zijn zij dikwijls zonder werk.

— Een van de aardigste hoofdstukken is dat wat handelt over de verschillende tentoonstellingen van Barnum, de koning der windmakers, zoo als hij genoemd wordt, doch zonder tegenspraak een man die het karakter zijner landgenooten zeer goed kent, en er, zonder iemand te benadeelen, zijn voordeel mede weet te doen.

Zoo had een zijner ideeën, dat in elk ander land onmogelijk uit te voeren zou zijn geweest, te New-York een buitengewoon succes. Hij noodigde alle moeders, die hem met hun vertrouwen wilden vereeren, uit, om hem hunne zuigelingen franco overtezenden, ten einde ze voor het publiek ten toon te stellen, en beloofde *aanmoedigings premien* voor de sterksten en diksten. — Weken en maanden ach tereen sprak men van niets dan van de kinder-tentoonstelling. Van alle steden en dorpen in de Unie zond men aan het adres van Barnum eene menigte miniatuur-monsters met breede gezigtjes, drie dubbele kinnetjes, moddervette nekjes, opgeblazen als de engeltjes van Michel Angelo, vet als de vetste ganzen. Een der moeders zond een drieling; zij ontving eene eereprijs benevens de vleijendste complimenten van Barnum. — In een woord, geheel Amerika liep uit om de tentoonstelling te zien van het meest belovend gedeelte van het toekomstig geslacht, en opera's en concerten zagen zich voor eenen tijd op den achtergrond geschoven. Er werd eene raad benoemd om de verdiensten van elk mededingend amerikaantje naar waarde te schatten. Als leden van dien raad koos men de deftigste personen en zulke moeders van huisgezinnen, die met grond als deskundigen van uitgebreidde ondervindtng konden worden genoemd. Even als overal, werd ook dáár geïntrigueerd, en menige mama of min zocht door onwettige middelen eene eereprijs te verkrijgen voor haar troetelkind.

Eindelijk brak de groote dag der prijsuitdeeling aan, en moeders en minnen wachtten met van aandoening hijgenden boezen de uitspraak der regters af. — Die uitspraak had plaats en de bekroonde monstertjes van vetheid werden der menigte vertoond, die dezelve met daverende toejuichingen begroette, waartegen wel eenigzins afstak de ontevredenheid van degenen die weder konden naar huis gaan zoo als zij gekomen waren, met hunne vette kindertjes die nog niet vet genoeg waren bevonden. — De heer Barnum echter, die eerst eene tentoonstelling had gehouden van al de mededingende speknekjes, hield na de gewigtige dag der bekrooning nog eene tentoonstelling van de in vetheid boven allen uitmuntenden, en daarom bekroonde persoontjes. Geheel New York stroomde er heen en vulde de kas van den bebendigen man, die twintig jaren vroeger den grondslag tot zijnen grooten rijdkom had gelegd door in een tent eene oude negerin te laten kijken, die hij zeide dat de min van den grooten Washington was geweest.

— De advertentien in de nieuwsbladen dragen ook niet zelden de kenmerken van het algemeene volkskarakter. — Wij laten hier eenige volgen die getrouw zijn overgezet:

— Voor de bedieoing eener kleine familie wordt gevraagd eene catholieke kokkin met één oog. Er zijn zeer grondige redenen waarom men eene éénoogige kokkin vraagt, die men bereid is optegeven aan dengenen, die zich in Prince street no. 9, voor de vervulling dier betrekking zal aanmelden (*Tribune* 18 Maart 1853).

— Ik ben J. Q. K. van Edimburg. Het is thans bijna vier jaren dat ik geene tijdingen, dat ik niets van mijne vrouw heb gehoord; dat is sedert dien noodlottigen 18 Januarij, toen de eerlooze W. Smith van Michigan haar verleidde, om haar later aan ellende en wanhoop ten prooi te laten. — Wegens zeer gewigtige redenen wensch ik thans mijne vrouw te spreken. Daarom verzoek ik dringend dat zij, die haar misschien hebben gekend, mij de narigten die ik vraag aan het bureau dezer Courant mogen adresseren. Mijne vrouw is thans 34 jaren oud, zij was blank, van middelmatige lengte, en ik vond dat zij er lief uitzag. Zij moet zeker veel veranderd zijn. De letters van haar naam zijn M. L. B. (*New York Herald* 14 October 1852).

— Docter R.... (Broodway no 161) vraagt koppen van lintwormen die hij wil hechten aan koplooze ligchamen van de *botrijo cephalus*, waarvan hij eene schoone verzameling bezit. — Diegenen die koppen van lintwormen bezitten, en er zich op eene voordeelige wijze van wenschen te ontdoen, kunnen zich van drie tot vijf ure bij den doctor vervoegen. — Indien zulks wordt verlangd, wil de doctor ook tegen lintwormkoppen, lichamen van datzelfde dier in ruiling geven, die geheel gaaf zijn. (*Tribune* 4 September 1851).

— M. Boebe heeft de eer aan zijne *kalanten(!)* te berigten dat hij bij zijne fraaije en zoo gunstig bekende fabriek van doodkisten, heeft gevoegd een prachtig assortiment van losse hemdboordjes, dassen en zijden waren. Hij hoopt voortdurend zich het vertrouwen van het publiek waardig te maken door de goede qualiteit zijner koopwaar. — Steeds in voorraad eene groote keuze van prachtdoodkisten, met ventilateurs.

— Eene jonge dame, negentien jaren oud, van engelsche afkomst en zonder bloedverwanten, wenscht zich in de kost te besteden bij eene amerikaansche familie of in een gezin van vreemdelingen. — Zij is genegen om daarvoor onderwijs te geven op de piano, in de zang, en in handwerken; en, indien het verlangd wordt, ook in de engelsche taal. Hare manieren zijn beschaafd, en zij is levendig en vrolijk van humeur. Adres onder La. M. N. L. in de brievenbus no. 331.

— De Amerikanen beschouwen het als eene dar grootste voorregten hunner constitutie dat geene der bestaande kerkleeren door het Gouvernement in het bijzonder wordt voorgestaan of geldelijke toelagen ontvangt. — Zij vinden het zeer billijk dat elke gemeente den geestelijken betaalt voor de diensten, die zij van hem vorderen.

Hetgeen echter vreemd voorkomt, is, dat in dit land van vrijheid en gelijkheid de negers niet in de kerken der blanken mogen komen. De zwarten hebben hunne afzonderlijke kerken. — Doch deze, met alle daar bestaande gebruiken in strijd zijnde maatregel, heeft ten gevolge dat er onder de ongelukkige negers velen zijn die twijfelen aan het bestaan van een éénig God, en gelooven dat er voor elk menschenras eenen afzonderlijken God is, terwijl sommigen onder de negerpredikanten beweren dat er voor de negers een afzonderlijk paradijs en eene afzonderlijke hel is, die uitsluitend voor de negers zijn bestemd.

De heer Commettant verzekert eens tegenwoordig te zijn geweest bij eene godsdienstoefening waar een negerpredikant aan zijne broeders en lotgenooten de verschrikkingen der hel en de vreugde van het paradijs beschreef. „De hel, mijne geliefde broeders," — sprak hij tot de „reeds angstig kijkende negers, —„ de hel is eene afschuwe„lijke strafplaats waar het eeuwig vriest, waar de sneeuw „zonder ophouden op de naakte schouders der voor immer, „verdoemde zondaren valt. — Dáár, mijne broeders! is het „niets dan balen katoen, kisten suiker, zakken koffij, die „God in zijnen regtmatigen toorn hem veroordeelt om zon„der ophouden in schepen te laden, die nooit vol worden! „De hel is de foltering aller folteringen, het ongeluk al„ler ongelukken: in één woord het is arbeid zonder rust, „en koude zonder dooi."

Hier zaten de negers te rillen en grijnsden afschuwelijk.

„Maar," — vervolgde de prediker, — „indien gij, in-„stede van de hel, het paradijs verdient: welk geluk, welke „zaligheden wachten u daar!"

Dadelijk veranderde het gelaat der negers en toonde eene uitdrukking van geluk; sommigen konden zelfs een zenuwachtig lagchen niet onderdrukken.

„In het Paradijs, mijne broeders! is het altijd warm! „die zachte warmte die ons geliefd Afrika zoo vruchtbaar „en Senegal tot een aardsch paradijs maakt; ja „in het Paradijs is het nog warmer zelfs en men arbeidt „er nooit. — Dáár, mijne waarde broeders! zijn de ge-„zaligden des Heeren vrij van alle arbeid en nooit zijn er „schepen te laden, nooit ziet met er balen katoen, zak-„ken koffij, of kisten suiker. En dáár eten de negers al-„tijd de beste spijzen, toebereid met een spek waarbij „het beste spek dezer wereld niet is te vergelijken."

Bij deze laatste woorden lachten verscheidenen onder de negers van vreugde en fluisterden met elkander; anderen lekten zich stilzwijgend de lippen.

„Gij hebt dus slechts te kiezen: aan de eene zijde, „mijne waarde broeders! de hel met hare snerpende koude „en onveranderlijke ijsvlakten, met hare balen katoen, „kisten suiker en zakken koffij! met hare schepen die „altijd moeten worden geladen en toch nooit kunnen wor-„den volgeladen: aan de andere zijde daarentegen de za-„ligheden van het Paradijs, met zijne eeuwige warmte; „zijne altijddurende rust, en de keurige lekkernijën die „ik u beschreef."

„Het spek! ja, het spek!" riep zeer naïf een neger, die zijne keuze reeds scheen te hebben bepaald.

— Geheel tegenstrijdig met de gewoonte in Europa, is het fluiten bij een concert, het teeken der hoogste goedkeuring. Alleen deze bijzonderheid, ten minste als die waar is, zou voldoende zijn om zich een denkbeeld te kunnen vormen van het muzikale gehoor der Noord-Amerikanen. Het was te New-York dat een componist op het idée kwam om eene *beestächtige sijmphonie* te componeren. De compositie heette *de arke Noachs* en men hoorde er het balken van den ezel, het blaten van het schaap, het bulken van het kalf, den zang der vogelen, het brullen van den leeuw en eindelijk eene duët van eene menschelijke stem en het blazen van eenen noordkaper.

En toch maakt men veel, en soms vrij goede muziek te New-York. Voornamelijk des zondags in de catholijke kerken zingt men er, met begeleiding van het orgel, missen van Mozart, van Haijdn, van Cherubini, van Weber, en in het algemeen van alle groote componisten. Het is waar, het koor bestaat uit slechts vier zangers, een sopraan, een contrealto, een tenor, en eene bas; doch, door het orgel ondersteund is deze muziek verre verkieslijk boven de groote kooren van zangers en koorkinderen die valsch en zonder gevoel zingen. Het reglement dat in Frankrijk de vrouwen uitsluit van de deelname aan de kerkkooren, bestaat niet te New York, waar de goede sopranen integendeel zeer gezocht zijn voor de kerken van alle religiën.

— Als men de Heer Commettant mag gelooven is de zucht voor persoonlijke vrijheid, bij alle Amerikanen zoo sterk, dat laster en kwaadspreken daar ten eenemale onbekend zijn, want niemand zou het verdragen willen dat zijne handelingen werden nagegaan, en daarom laat men ook de anderen vrij in hunne handelingen.

Deze deugd van den Amerikaan geeft hem eene zedelijke kracht die niet is te miskennen. — Niemand wordt er geminächt omdat hij arm is, en hoezeer er ontegenzeggelijk veel ellende en armoede te New York is, hoort gij nooit een Amerikaan zich beklagen om u medelijden met zijn lot in te boezemen. — Welk ook zijn deel zij, hij schikt zich zonder morren in de omstandigheden en worstelt er zich met moed doorheen. — Tegenover hen die hem geld schuldig zijn, is hij geduldig en gematigd in zijne eischen. Nooit ziet men hem kwaadaardiglijk zijnen schuldenaar ergernis geven of openlijk iemands goeden naam prijs geven, door anderen bekend te stellen met zaken die hen niet aangaan. Hij laat zijn regt gelden met kalmte en bedaardheid. — Indien hij u eene dienst bewijst is dat niet omdat hij zich daarop wil laten voorstaan. — Hij is niet dankbaar, dat is waar, maar hij vordert ook van niemand dankbaarheid. De dienst die hij bewijst is meer uit burgerlijk pligtgevoel, uit overtuiging dat het tot instandhouding der maatschappij noodig is dat men zich onderling helpt, dan wel uit edelmoedigheid (?) Het is dus eene zelfzucht die verkieslijk is boven die voorgewendde goedhartigheid die veel vertooning maakt en weinig doet.

New-York is dus vrij van alle laster en kwaadsprekendheid. — Dat is iets dat men van weinig plaatsen kan zeggen, en men zou daardoor alleen in verzoeking komen om er te gaan wonen, en er nooit weder van daan te gaan. — Wat echter in die wonderstad nog verwonderlijker is, ... eene vrouw die zich heeft vergeten, vindt nergens ijveriger verdedigsters dan onder de vrouwen die zich minder zwak toonden. — Dit is eene daadzaak die alle zielkundige stelsels ten eenemale omverwerpt, en toch is het waar dat de Amerikaansche dames zich niet onderling havenen, maar zich integendeel wederkeerig verdedigen en met een bewonderenswaardig esprit de corps elkanders fouten vergôelijken en bedekken.

— In Amerika geeft de man den arm niet anders dan aan zijne vrouw of aan zijne bruid. — Als een man eene dame, met wie hij noch geëngageerd noch getrouwd is, in het publiek vergezelt, loopt hij naast haar zonder haar ooit den arm aantebieden. — Is hij echter zeer goed met haar bekend en daardoor op eenen eenigzins vertrouwelijken voet, dan legt hij de hand op haren schouder.

— Te Boston en te Baltimore zijn de puriteinen zoo gevoelig op het punt van kuischheid dat het belagchelijk wordt. — De schrijver had te Boston opgemerkt dat waar in de huizen der puriteinen een piano was, de pooten van het instrument zorgvuldig in een overtrek waren verborgen. Hij was nieuwsgierig te weten waarom dit juist bij de puriteinen zoo was en niet bij anderen, en vroeg er uitlegging van aan eenen pianomaker, die zelf puritein was, en deze antwoordde hem zeer stemmig dat men in het engelsch die deelen van het instrument niet altijd voeten noemde maar ook wel eens beenen, en het voor streng godsdienstige menschen niet betamelijk was dat zelfs eene piano de bloote beenen liet zien (Is zulk puritanisme niet gelijk aan het ridiculiseren van alle godsdienst en zedelijkheid?)

Te New-York is men minder preutsch. — Wanneer onverwacht eene regenbui opkomt, zijn de omnibussen de tooneelen van de grappigste scênes; ten minsten voor vreemdelingen die onbekend zijn met de gebruiken van het land. De dames, die dan om het hardst de regen ontloopen, haasten zich de omnibussen aan te honden al zijn ze reeds vol, en zetten zich zonder complimenten en zonder zich daartoe te laten uitnoodigen op de knieën der reizigers. Zoo ziet men soms omnibussen die een dubbel aantal passagiers hebben. — Het is het grappigite gezigt dat men zich denken kan. Eerst zetten zich de dames zeer modest op het uiterste puntje van uwe knieën; het duurt echter niet lang of het stooten van de wagen en de ongemakkelijkheid hunner zitplaats, doet hen zich meer op hun gemak zetten en eindigen zij met u geregeld in eene voltaire of luije stoel te herscheppen. Daar bij praten en lagchen zij zoo hard zij kunnen, gesticuleren naar alle zijden en zijn dol van de pret over hunne positie, die hen in het minst niet verlegen maakt, waartegen de onveranderlijke ernst en stilzwijgenden eerbied der heeren alleraardigst afsteekt.

Het karakter der amerikaansche dames, zoo vreemd, zoo zorgeloos, zoo lief dat zij veelal op bedorvene kinderen (in den goeden zin) gelijken, is waard dat men het grondig bestudeert. Hunne vrijmoedigheid en zelfvertrouwen zijn onbegrensd.

Wij gelooven dat het gezegde genoeg zal zijn om den lezer eenig denkbeeld te geven van het zeer onderhoudend geschreven boek. — Wij herhalen het echter dat wij volstrekt niet instaan voor de juistheid van des schrijvers beschouwingen; terwijl het ons, zonder hem van moedwillige onwaarheid te willen beschuldigen, voorkomt dat hij meermalen een misschien éénmaal gebeurd geval, als basis neemt, om over de massa een oordeel te vellen, en als doorgaande regel voor hunne wijze van doen te stellen. — Wij kennen Noord-Amerika, en zoo het boek welligt geschikt zij om een algemeen denkbeeld van de levenswijze der Noord-Amerikanen te geven, zoo zouden wij den lezer toch geenszins aanraden om op de détails te veel te vertrouwen.

De Redactie.

KORT HANDELS OVERZIGT.

SOERABAYA, 1 *Februarij* 1858.

Aanvoeren. Nog altijd vertoont zich weinig levendigheid in *Lijnwaden.* Slechts gebleekte en ongebleekte soorten vinden eenige vraag, terwijl daarentegen gedrukte en geverwde soorten bijna zonder handel blijven.

Ook *metalen* zonder noemenswaardigen handel. Van *Hollandsche provisien* is de markt wel voorzien.

Uitvoeren. Van *Arak* is eene kleine partij voor *f* 80 per legger verkocht, tot welken prijs dit artikel aangeboden blijft.

De eenige omzet in *Koffij* bestaat in eene partij van 600 pikols ordinaire Solo à *f* 28 per pikol.

Van *Suiker* zijn de volgende verkoopen bekend geworden: 3600 pikols en 800 pikols à *f* 16 per pikol voor No. 16.

Voor kleine uitgezochte partijen, te zamen ongeveer 1000 pikols is *f* 17 per pikol voor No. 16 betaald.

Huiden zijn dalende in prijs.

De voorraad van *Rijst* is zeer verminderd.

Bevrachtingen. Het Nederlandsche schip *de Zwaan* is bevracht naar Amsterdam tot *f* 85 voor suiker, *f* 80 voor tabak en *f* 100 voor huiden en het Nederlansche schip *Alblasserwaard* naar Rotterdam tot *f* 75 voor suiker en tabak. Het schip *Joan Melchior Kemper* is bevracht tot *f* 85 pr. last naar meting.

Wisselkoers. Wissels op Nederland worden tot 104 à 105% aangeboden.

Op den 6 dezer waren Wissels op Nederland niet anders dan tegen pari te bekomen.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum	*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Van.*
Februarij 2	Zweedsch	Torsaket.	C. Petterson.	Batavia.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.	*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders*	*Naar*
Februarij 3	Nederl. Ind.	Stoomschip Palembang.	H. J. Roseboom.	Batavia via Semarang.
„ —	Nederlandsch	Gezina.	P. Burggraaff.	Nederl. „ Probolingo.
„ —	Baliesch	Gruda.	C. Lange.	Balie (Badong).
„ —	Nederlandsch	Prins Veldmaarschalk.	D. L. Immink.	Nederland.
„ —	Bremersch	Wilhelmine.	F. G. Kimme.	„
„ —	Nederlandsch	Honigbij.	A. M. van Marion.	„
„ 4	Nederl. Ind.	Krabbe.	Mardam.	Pasoer. via Boender.
„ 6	*Zweedsch*	Marij.	C. Silversparre.	Zweden.
„ —	„	Louise.	J. L. Lofquist.	Nederland.
„ —	Nederlandsch	Nassau.	E. Verginins.	„ via Probolingo.

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Bestemming*	*Agenten*
Engelsch	Limehouse.	Chester.	In reparatie.	Fraser Eaton & Co.
„	Clarita.	E. Moss.	Onbepaald.	„ „ „ „
Nederl. Ind.	Hector.	Paulino.	Tjilatjap.	„ „ „ „
Bremersch	Shakspere.	C. Fechter.	Rotterdam.	„ „ „ „
Fransch	Suez.	Perraud.	Frankrijk.	„ „ „ „
Zweedsch	Hebe.	Falkenberg.	Zweden.	„ „ „ „
„	Emelie.	N. Wulff.	„	„ „ „ „
„	Catharina.	Olsson.	„	„ „ „ „
„	Fanny.	Wulff.	„	„ „ „ „
„	Forsöket.	Petterson.	„	„ „ „ „
Nederlandsch	De Zwaan.	Van Hemert.	Nederland.	„ „ „ „
„	Watergeus.	Kramer.	Amsterdam.	Ruyl Cramer „ „
„	Equator.	J. G. Appel.	„	P. Kervel & Co.
„	China.	Luttenberg.	„	„ „ „ „
Bremersch	Condor.	Breidhaupt.	Bombay.	„ „ „ „
Hollandsch	Christina Helena.	Tjebbes.	Nederland.	„ „ „ „
Nederlandsch	Antoinette.	J. M. de Winter.	„	B. J. Van Eck & Co.
Hamburgsche	Manilla.	Behrens.	Hamburg.	Wm. Mathieu & Co.
Nederland	Anna Maria Wilhelmina.	Jansen.	Onbepaald.	B. Kopersmit „ „
„	Jannetje.	A. Lupcke.	Nederland.	McMillan Marten & Co.
„	Stad Dockum.	N. van der Werff.	„	„ „ „ „
„	Triton.	Adriaans.	Rotterdam.	Anemaet & Co.

Vertrokken Passagiers.

Met het Nederl. Ind. stoomschip *Palembang*, de heeren J. D. Dekker, J. Gezelschap, C. G Jonas, Jonkh. H. de Steurs, G. van Polanen Petel, H. Koster, W. S. Cramer, Mevrouw de weduwe Gordon; Z. M. troepen en bannelingen. — Met het Nederl. schip *Honigbij*, de heer C. M. Lenz.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z. M. wachtschip Batavia; de stoomschepen Samarang, Admiraa van Kinsbergen en Madura; de schepen Djoedoel Moebarak, Al Oosmani, Fathool Moebarak, Faidul Moebarak, Norman, Shakspeare, Christina Helena en Stad Dockum; de stoomskhepen Langen Lamongan en Ambon; de barken Fatal Ma-än, Saijan Maskoor, Goansien, Fathal Kair, Baltimore, Djoedool Karim, Antoinette, Bacht Mastora, Fatal Karim, Salma, Hoksing, Naim Balgijer, Fathool Djoesoor, Zein, Equator, Limehouse, Nawan Eljoesoor, Soedoel Gair, Arief Banjarmaas, Carolina Sophia, Charlotta, Hector en El Masschoor; de brikken Marij, Emelie, Condor, Risgil Haer, Fair Barbadian, L' Esperance, Clarita en Torsoket; de schoeners Saparoea, Kiem Ingsoen, Masschoer, Hiatlie, Tjilatjap, Bientang Timor, So-ootdin, Doris, Fathool Haer en Anna Maria Wilhelmina; de kotters Tedok en Klara.

PAMAKASSAN.

AANGEKOMEN.

5 Februarij. De Ned. Ind. kotter *Krabbe*, gezagv. Mardam; van Soerabaya den 3den dezer, passagiers de heer F. H. P. van Duck.

VERTROKKEN.

6 Februarij. De Ned. Ind. kotter *Krabbe*, gezagv. Mardam, naar Pasoeroewan.

Aan- en Uitvoer te Soerabaya van den 4den tot en met den 6den Februarij 1858.

UITVOER.

Naar Nederland per het Ned. schip *Honigbij*, gezagv. A. M. van Marion.

2000 stuks koe en buffel huiden, Fraser Eaton & Co; $55^{23}/_{100}$ picols, rotting, $12991^{95}/_{100}$ picols suiker, Ruyl Cramer & Co; 100 leggers arak, Adam & Co;

Naar Zweden per het Zweedsch schip *Marij*, gezagv. Selfversparre.

$3207^{31}/_{100}$ picols suiker, $40^{59}/_{100}$ picols rotting, Fraser Eaton & Co; $2064^{52}/_{100}$ picols suiker, Adam & Co.

Naar Nederland per het Zweed. schip *Louise* gezagv. J. A. Lofguist.

5124 picols suiker, Wm. Mathieu & Co.

Naar Nederland via Probolingo per het Ned. schip *Nassau*, gezagv. L. Virginius.

3000 picols koffij, 50 picols roting, N. H. N.

Naar Batavia en Samarang per de Ned. Ind. stoomboot *Palembang*, gezagv. Roseboom.

2 kisten naturalien, 4 kisten schulpen, 77 kisten kaijoe poetie olie, 15 picols noten, 29 kisten kaijoe poetie olie, 1 kist bloemen, 10 collies diverse, $18^{90}/_{00}$ picols gutta percha, B. Kopersmit & Co.

Naar Grissee per de Ned. Ind. bark *Abool Kair*, gezagv. Sech Mohamat bin Joesoop.

ballast.

Marktprijzen.

SUIKER No. 16 per picol *f* 17.—
KOFFIJ per picol. *f* 28 à *f* 30 —
RIJST (CARGA) per koijang *f* 135 à *f* 140.—
Id. (WITTE) „ „ *f* 165 à *f* 175.—
KOEHUIDEN per 100 st. *f* 300 à *f* 450.—
ARAK per leggor *f* 80.—
OLIE (KLAPPER).
OLIE (KATJANG).
KADJANG MATTEN.
ROTTING *f* 9 à *f* 10.—
WISSELKOERS à pari.

GEDRUKT BIJ E. FUHRI & CO TE SOERABAYA.